

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และเหตุผลของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของเกษตรกรในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ การนำเสนอการศึกษาได้แบ่งออกเป็นขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ข้อมูลกระบวนการและการรับข่าวสารเพื่อการตัดสินใจ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร

1.1 สถานภาพสมรสของเกษตรกร

เกษตรกรจำนวน 106 คน (ร้อยละ 92.2) มีสถานภาพสมรสแล้ว ในขณะที่เกษตรกรมีสถานภาพโสด สมรสแล้วแยกกันอยู่ และเป็นหม้าย มีจำนวนรวมเท่ากับ 9 คน (ร้อยละ 7.8) (ดูตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สถานภาพสมรสของเกษตรกร

สถานภาพสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	1	0.9
แต่งงานแล้ว	106	92.2
แยกกันอยู่	1	0.9
หม้าย	7	6.0
รวม	115	100.0

1.2 เพศ

เกษตรกรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 95 คน (ร้อยละ 82.6) เป็นเพศชาย นอกจากนี้ ร้อยละ 17.4 เป็นเพศหญิง เพราะในบางครอบครัวจะมีหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้หญิง แต่โดยส่วนใหญ่แล้วหัวหน้าครอบครัวของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้เป็นเพศชาย (ดูตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เกษตรกรแยกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	95	82.6
หญิง	20	17.4
รวม	115	100.0

1.3 อายุของเกษตรกร

เกษตรกร จำนวน 37 คน (ร้อยละ 32.2) มีอายุระหว่าง 51-55 ปี ร้อยละ 26.0 มีอายุระหว่าง 46-50 ปี ร้อยละ 15.7 มีอายุไม่เกิน 45 ปี ร้อยละ 14.8 มีอายุระหว่าง 56-60 ปี และร้อยละ 11.3 มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป เกษตรกรมีอายุน้อยที่สุด 30 ปี และอายุมากที่สุด 68 ปี อายุเฉลี่ยของเกษตรกรเท่ากับ 51.6 ปี (ดูตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 อายุของเกษตรกร

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 45	18	15.7
46 - 50	30	26.0
51 - 55	37	32.2
56 - 60	17	14.8
ตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป	13	11.3
รวม	115	100.0

อายุเฉลี่ย 51.6 ปี

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.02

อายุต่ำสุด 30 ปี

อายุสูงสุด 68 ปี

1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เกษตรกร จำนวน 59 คน (ร้อยละ 51.3) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 2-4 คน ในขณะที่ร้อยละ 48.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป เกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด คือ 2 คน สูงสุดจำนวน 8 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ยเท่ากับ 4.49 คน (ดูตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร

จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2-4	59	51.3
ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป	56	48.7
รวม	115	100.0
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.49 คน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.25	
จำนวนสมาชิกต่ำสุด 2 คน	จำนวนสมาชิกสูงสุด 8 คน	

1.5 ระดับการศึกษา

เกษตรกรจำนวน 79 คน (ร้อยละ 68.7) มีการศึกษาาระดับ ป.4-ป.6 ร้อยละ 14.8 มีการศึกษาาระดับ ม.1-ม.3 ร้อยละ 9.5 มีการศึกษาาระดับ ม.4-ม.6 ร้อยละ 3.5 มีการศึกษาาระดับต่ำกว่า ม.3 และร้อยละ 2.6 มีการศึกษาาระดับต่ำกว่า ป.4 มีเพียง 1 คน หรือร้อยละ 0.9 เท่านั้นที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ดูตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ระดับการศึกษาของเกษตรกร

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ป.4	3	2.6
ป.4 - ป.6	79	68.7
ต่ำกว่า ม.3	4	3.5
ม.1 - ม.3	17	14.8
ม.4 - ม.6	11	9.5
ปริญญาตรี	1	0.9
รวม	115	100.0

1.6 จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือน

เกษตรกร จำนวน 45 คน (ร้อยละ 39.1) มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป รองลงมา คือ เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนจำนวน 3 คน (ร้อยละ 32.2) และเกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อยที่สุดคือ 2 คน สูงสุด 7 คน และเกษตรกรมีจำนวนแรงงานเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 คน (ดูตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนแรงงานทางเกษตรในครัวเรือนเกษตรกร

จำนวนแรงงาน (คน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2	33	28.7
3	37	32.2
ตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป	45	39.1
รวม	115	100.0

จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.18 คน

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97

จำนวนสมาชิกต่ำสุด 2 คน

จำนวนสมาชิกสูงสุด 7 คน

1.7 การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพเกษตร

เกษตรกร จำนวน 101 คน (ร้อยละ 87.8) เป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 56.5 ของเกษตรกรทั้งหมด เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 32.2 ร้อยละ 17.4 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และร้อยละ 5.2 เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกพืช เกษตรกรรายหนึ่งจะเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพอย่างน้อย 1 กลุ่ม เกษตรกรบางรายเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่าง ๆ 5 กลุ่มอาชีพในคราวเดียวกัน เป็นต้น (ดูตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพเกษตรของเกษตรกร

การเป็นสมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มเกษตรกร	65	56.5
ธ.ก.ส.	101	87.8
สหกรณ์การเกษตร	37	32.2
กลุ่มผู้ปลูกพืช	6	5.2
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	20	17.4

เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่ำสุด 1 กลุ่ม เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพสูงสุด 5 กลุ่ม

หมายเหตุ - เกษตรกรรายหนึ่ง อาจเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพได้มากกว่า 1 กลุ่ม

1.8 พื้นที่ทำการเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ

เกษตรกร จำนวน 55 คน (ร้อยละ 47.8) นำพื้นที่เพื่อทำเกษตรกรรมเข้าร่วมโครงการ 3-5 ไร่ รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรที่นำพื้นที่เกษตรกรรมเข้าร่วมโครงการ 6-8 ไร่ (ร้อยละ 26.1) โดยเกษตรกรนำพื้นที่เกษตรกรรมเข้าร่วมโครงการต่ำสุด 3 ไร่ สูงสุด 20 ไร่ และเกษตรกรนำพื้นที่ทำเกษตรเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 6.66 ไร่ (ดูตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่ทำการเกษตรที่เกษตรกรนำเข้าร่วมโครงการ

พื้นที่เกษตร (ไร่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3 - 5	55	47.8
6 - 8	30	26.1
ตั้งแต่ 9 ไร่ขึ้นไป	30	26.1
รวม	115	100.0

พื้นที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 6.66 ไร่

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.11

จำนวนพื้นที่เข้าร่วมโครงการต่ำสุด 3 ไร่

พื้นที่เข้าร่วมโครงการสูงสุด 20 ไร่

1.9 พื้นที่ถือครองทำการเกษตร

เกษตรกร จำนวน 44 คน (ร้อยละ 38.3) มีพื้นที่ครอบครองทำการเกษตรซึ่งเป็นของเกษตรกรเองตั้งแต่ 9 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 37.4 มีพื้นที่ครอบครองทำการเกษตรซึ่งเป็นของเกษตรกรเองระหว่าง 3-5 ไร่ เกษตรกรมีพื้นที่ครอบครองทำการเกษตรซึ่งเป็นของตนเองน้อยที่สุด 3 ไร่ สูงสุด 22 ไร่ และมีพื้นที่ครอบครองทำการเกษตรซึ่งเป็นของตนเองเฉลี่ย 7.92 ไร่ (ดูตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 พื้นที่ครอบครองทำการเกษตรซึ่งเป็นของเกษตรกรเอง

พื้นที่ครอบครอง (ไร่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3 - 5	43	37.4
6 - 8	28	24.3
ตั้งแต่ 9 ไร่ขึ้นไป	44	38.3
รวม	115	100.0

พื้นที่ครอบครองทำการเกษตรเฉลี่ย 7.92 ไร่

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.70

พื้นที่ครอบครองทำการเกษตรต่ำสุด 3 ไร่

พื้นที่ครอบครองทำการเกษตรสูงสุด 22 ไร่

1.10 รายได้จากการประกอบอาชีพทางการเกษตร

เกษตรกรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 52 คน (ร้อยละ 45.2) มีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมไม่เกิน 50,000 บาทต่อปี ร้อยละ 29.6 มีรายได้จากอาชีพเกษตรกรรมตั้งแต่ 75,001 บาทขึ้นไปต่อปี และร้อยละ 25.2 มีรายได้จากอาชีพเกษตรกรรมระหว่าง 50,001-75,000 บาทต่อปี เกษตรกรมีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่ำสุด 15,400 บาทต่อปี สูงสุด 180,000 บาทต่อปี มีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเฉลี่ย 63,542.61 บาทต่อปี (ดูตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรของเกษตรกร

รายได้ (บาท/ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 50,000	52	45.2
50,001-75,000	29	25.2
ตั้งแต่ 75,001 บาทขึ้นไป	34	29.6
รวม	115	100.0

รายได้จากอาชีพเกษตรเฉลี่ย 63,542.61 บาท/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 34,896.02

รายได้จากอาชีพต่ำสุด 15,400 บาท/ปี รายได้จากอาชีพสูงสุด 180,000 บาท/ปี

1.11 รายได้จากการประกอบอาชีพอื่นๆ

เกษตรกร จำนวน 33 คน (ร้อยละ 28.7) มีรายได้จากการประกอบอาชีพอื่นนอกภาคเกษตรกรรม ไม่เกิน 25,000 บาทต่อปี ร้อยละ 28.7 มีรายได้จากการประกอบอาชีพอื่นระหว่าง 25,001-50,000 บาทต่อปี ร้อยละ 23.5 มีรายได้จากการประกอบอาชีพอื่นตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไปต่อปี และร้อยละ 19.1 ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่นนอกภาคเกษตรกรรม เกษตรกรมีรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมต่ำสุดไม่เกิน 25,000 บาท ต่อปี สูงสุด 200,000 บาทต่อปี มีรายได้นอกภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 39,643.48 บาทต่อปี (ดูตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 รายได้จากการประกอบอาชีพอื่นนอกภาคเกษตรของเกษตรกร

รายได้ (บาท/ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	22	19.1
ไม่เกิน 25,000	33	28.7
25,001-50,000	33	28.7
ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป	27	23.5
รวม	115	100.0

รายได้อื่น ๆ เฉลี่ย 39,643.48 บาท/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 40,913.51 บาท/ปี
 รายได้จากอาชีพต่ำสุดไม่เกิน 25,000 บาท/ปี รายได้จากอาชีพสูงสุด 200,000 บาท/ปี

1.12 แหล่งเงินทุนของเกษตรกร

เกษตรกร ร้อยละ 87.0 ของเกษตรกรทั้งหมด มีเงินทุนเป็นของตนเอง ร้อยละ 81.7 ของเกษตรกรทั้งหมด กู้ยืมเงินจากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ มาเป็นเงินทุน ร้อยละ 19.1 ของเกษตรกรทั้งหมด กู้ยืมเงินจากสหกรณ์การเกษตรมาเป็นเงินทุน ร้อยละ 5.3 ของเกษตรกรทั้งหมด กู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้าน หรือญาติพี่น้องมาเป็นทุนทำอาชีพเกษตร (ดูตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 แหล่งเงินทุนของเกษตรกร

แหล่งเงินทุน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เงินทุนส่วนตัว	100	87.0
กู้ยืมจากเพื่อนบ้าน	6	5.3
ธนาคาร ธ.ก.ส.	94	81.7
สหกรณ์การเกษตร	22	19.1

เกษตรกรจำนวน 108 ราย กู้ยืมเงินจากแหล่งอื่น ๆ

หมายเหตุ - เกษตรกรรายหนึ่ง อาจมีแหล่งเงินทุนมากกว่า 1 แหล่ง

1.13 ระยะเวลาชำระคืนเงินสินเชื่อหรือเงินกู้

เกษตรกรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 มีระยะเวลาปานกลางในการชำระคืนเงินกู้ (ดูตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้หรือสินเชื่อ ธ.ก.ส. ของเกษตรกร

ระยะเวลา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สั้น	-	-
ปานกลาง	94	100.0
ยาว	-	-
ไม่มีกำหนดระยะเวลา	-	-
รวม	94	100.0

หมายเหตุ - แสดงผลเฉพาะเกษตรกรที่กู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ หรือแหล่งอื่นเท่านั้น

1.14 แหล่งรับข่าวสารและความถี่ในการรับข่าวสาร

1) จำนวนแหล่งข่าวสารที่ได้รับ

เกษตรกรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 71 คน (ร้อยละ 61.7) ได้รับข่าวสารมากกว่า 8 แหล่ง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 ได้รับข่าวสารระหว่าง 4-7 แหล่ง เกษตรกรได้รับข่าวสารต่ำสุด 4 แหล่ง รับข่าวสารสูงสุด 11 แหล่ง และได้รับข่าวสารเฉลี่ย 7.89 แหล่ง (ดูตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 จำนวนแหล่งข่าวสารที่เกษตรกรได้รับข่าวสาร

จำนวนแหล่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4 - 7	44	38.3
ตั้งแต่ 8 แหล่งขึ้นไป	71	61.7
รวม	115	100.0

แหล่งรับข่าวสารเฉลี่ย 7.89 แหล่ง

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.58

แหล่งรับข่าวสารต่ำสุด 4 แหล่ง

แหล่งรับข่าวสารสูงสุด 11 แหล่ง

2) ความถี่ในการรับข่าวสาร

เกษตรกร จำนวน 115 คน ได้ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรด้วยความถี่เฉลี่ย 3.10 ครั้งต่อเดือน จำนวน 110 คน ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ ความถี่เฉลี่ย 4.94 ครั้งต่อเดือน จำนวน 109 คน รับข่าวสารจากวิทยุกระจายเสียง ความถี่เฉลี่ย 4.64 ครั้งต่อเดือน จำนวน 110 คน รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เฉลี่ย 1.49 ครั้งต่อเดือน และจำนวน 77 คน ได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้านใกล้เคียง ด้วยความถี่เฉลี่ย 2.48 ครั้งต่อเดือน จำนวน 75 คน ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ด้วยความถี่เฉลี่ย 5.63 ครั้งต่อเดือน และยังได้รับข่าวสารจากแหล่งอื่น ๆ อีกด้วย คือ เกษตรกรผู้นำ ญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตร เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และเอกสารแผ่นปลิว (ดูตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ความถี่ในการรับข่าวสารจากแหล่งข่าวสาร (ครั้ง/เดือน)

แหล่งข่าวสาร	จำนวน (คน)	เฉลี่ย	S.D.	ต่ำสุด	สูงสุด
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	115	3.10	1.52	1	9
โทรทัศน์	110	4.94	5.56	1	30
วิทยุกระจายเสียง	109	4.64	4.02	1	25
เจ้าพนักงาน ธ.ก.ส.	100	1.49	1.09	1	9
เพื่อนบ้านใกล้เคียง	77	2.48	1.61	1	9
หนังสือพิมพ์	75	5.63	6.89	1	30
เกษตรกรผู้นำ	73	2.18	1.80	1	9
ญาติพี่น้อง	68	2.38	1.43	1	6
เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตร	67	1.21	0.64	1	5
เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน	56	1.43	0.87	1	5
เอกสารแผ่นปลิว	30	2.07	2.73	1	10
อื่น ๆ	27	1.30	0.87	1	5

ตอนที่ 2 ข้อมูลกระบวนการและการรับข่าวสารเพื่อการตัดสินใจ

เกษตรกรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 115 คน ปรากฏว่าเป็นผู้ที่เคยได้รับข่าวสารเรื่องการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตเกษตรมาก่อนทั้งสิ้น สำหรับข้อมูลกระบวนการตัดสินใจ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ มีดังต่อไปนี้

2.1 แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างและระบบการผลิต

แหล่งรับข่าวสารของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 99.1 ของเกษตรกรทั้งหมด ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตเกษตร จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 66.1 ของเกษตรกรทั้งหมด ได้รับข่าวสารจากกำนันผู้ใหญ่บ้านด้วยการแจ้งให้ทราบในคราวประชุม จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 ของเกษตรกรทั้งหมด ได้รับข่าวสารจากการพูดคุยกับเพื่อนบ้าน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 ของเกษตรกร ได้รับข่าวสารจากวิทยุ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 ของเกษตรกรทั้งหมด ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ และจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ของเกษตรกรทั้งหมด ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ (ดูตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับโครงการปรับโครงสร้างฯ ที่เกษตรกรได้รับ

แหล่งข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	114	99.1
กำนันผู้ใหญ่บ้านประชุม	76	66.1
การพูดคุยกับเพื่อนบ้าน	69	60.0
วิทยุ	43	37.4
โทรทัศน์	38	33.0
หนังสือพิมพ์	23	20.0

หมายเหตุ - เกษตรกรรายหนึ่ง อาจได้รับข่าวสารมากกว่า 1 แหล่ง

2.2 จำนวนครั้งของการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

เกษตรกรจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 63.5 เคยติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่เกิน 5 ครั้งต่อปี ในขณะที่จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 เคยติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป เกษตรกรเคยติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่ำสุด 1 ครั้งต่อปี สูงสุด 36 ครั้งต่อปี การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 6.22 ครั้งต่อปี (ดูตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 จำนวนครั้งของการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร (ปี/ครั้ง)

จำนวนครั้ง/ปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 5	73	63.5
ตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป	42	36.5
รวม	115	100.0

การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเฉลี่ย 6.22 ครั้งต่อปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.62
การติดต่อต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี การติดต่อสูงสุด 36 ครั้งต่อปี

2.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรเคยติดต่อ

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ตามตารางที่ 17) ของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 67.8 ของเกษตรกรทั้งหมด เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับเกษตรอำเภอ จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของเกษตรกรทั้งหมด เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลหรือเกษตรตำบล (ดูตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 แหล่งข่าวสารเกี่ยวกับโครงการปรับโครงสร้างฯ ที่เกษตรกรได้รับ

แหล่งข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เกษตรอำเภอ	78	67.8
เกษตรตำบล	115	100.0

หมายเหตุ - เกษตรกรรายหนึ่ง อาจเคยพบเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมากกว่า 1 ราย

2.4 คำชี้แจงที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

การเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรนั้น ต้องได้รับการชี้แจงหลักเกณฑ์ เงื่อนไข รายละเอียดของโครงการจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมาก่อน ซึ่งการรับคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรจำนวน 84 คน ร้อยละ 73.0 มีความเข้าใจข้อมูลที่ได้รับคำชี้แจง ร้อยละ 23.5 มีความเข้าใจข้อมูลที่ได้รับคำชี้แจงอย่างดี และร้อยละ 3.5 พอเข้าใจข้อมูลที่ได้รับคำชี้แจง (ดูตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ลักษณะคำชี้แจงเกี่ยวกับโครงการที่เกษตรกรได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

คำชี้แจง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พอเข้าใจคำชี้แจง	4	3.5
เข้าใจคำชี้แจง	84	73.0
เข้าใจคำชี้แจงอย่างดี	27	23.5
รวม	115	100.0

2.5 การวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคของการเข้าร่วมโครงการ

การทำการเกษตรของเกษตรกรก่อนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการนั้น ปรากฏว่าเกษตรกรต่างได้รับปัญหาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเกษตรมาก่อนแล้วทั้งสิ้น ปัญหาดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีผลทำให้เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอย่างไร ดังนี้

1) ปัญหาด้านการผลิตข้าวก่อนเข้าร่วมโครงการ

สาเหตุของปัญหาด้านการผลิตข้าวของเกษตรกรนั้น เกษตรกรจำนวน 95 คน (ร้อยละ 82.61) ของเกษตรกรทั้งหมดระบุว่าเกิดขึ้นจากโรคและศัตรูข้าวระบาด ร้อยละ 80.87 ของเกษตรกรทั้งหมด เกิดขึ้นจากแรงงานในการปลูกข้าวและเก็บเกี่ยวข้าวจึงต้องจ้างในอัตราค่าจ้างที่สูง ส่วนสาเหตุอื่นมีไม่มากนัก (ดูตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ปัญหาด้านการผลิตข้าวก่อนเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

ปัญหาด้านการผลิตข้าว	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวได้น้อยกว่า 500 กิโลกรัมต่อไร่	1	0.87	114	99.13
2. ข้าวที่เก็บเกี่ยวได้มีเมล็ดลีบเล็กมาก	5	4.35	110	95.65
3. ปริมาณน้ำที่ใช้ปลูกข้าวมีไม่เพียงพอในระยะเวลาที่ต้องการ	18	15.65	97	84.35
4. แรงงานในการปลูกข้าวและเก็บเกี่ยวมีน้อยหรือต้องจ้างด้วยค่าจ้างที่สูงเกินไป	93	80.87	22	19.13
5. มีโรคและแมลงศัตรูข้าวระบาด	95	82.61	20	17.39

2) ปัญหาด้านการตลาดก่อนเข้าร่วมโครงการ

สาเหตุของปัญหาด้านการตลาดของเกษตรกรนั้น เกษตรกรจำนวน 95 คน คิดเป็น ร้อยละ 82.61 ของเกษตรกรทั้งหมด ระบุว่าเกิดขึ้นเพราะเกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาข้าวส่วน ใหญ่เป็นการกำหนดราคาโดยพ่อค้า โดยที่เกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองราคา ร้อยละ 88.70 ของ เกษตรกรทั้งหมด ระบุว่าราคาข้าว ไม่ค่อยแน่นอนซึ่งจะขึ้นอยู่กับพ่อค้าเช่นเดียวกัน ร้อยละ 79.13 ของเกษตรกรระบุว่า พ่อค้ามักกำหนดราคาข้าวถูก หรือมักถูกกดราคาให้ต่ำอยู่เสมอ ส่วนสาเหตุ อื่นมิใช่ประเด็นหลักของปัญหาด้านนี้ (ดูตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ปัญหาของเกษตรกรด้านการตลาดก่อนเข้าร่วมโครงการ

ปัญหาด้านการตลาด	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. พ่อค้าในท้องถิ่นรับซื้อข้าวในราคาถูก	91	79.13	24	20.87
2. ไม่มีตลาดรับซื้อข้าวในท้องถิ่นต้องนำไปขาย ในเมืองทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพิ่มขึ้น	45	39.13	70	60.87
3. ราคาข้าวไม่ค่อยแน่นอน	102	88.70	13	11.30
4. พ่อค้าคนกลางมักจะเอาเปรียบในเรื่องตาชั่งน้ำหนัก	34	29.57	81	70.43
5. เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาข้าวที่จะขายให้แก่ พ่อค้าคนกลางได้เอง	98	85.22	17	14.78

3) ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต

สาเหตุของปัญหาด้านปัจจัยการผลิตของเกษตรกรนั้น เกษตรกรจำนวน 58 คน คิดเป็น ร้อยละ 50.43 ของเกษตรกรทั้งหมดระบุว่าเกิดขึ้นจากปุ๋ยและสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงมี ราคาแพง เพราะราคาไม่ถูกควบคุมจากรัฐราชการ และไม่มีร้านค้าในท้องถิ่น จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 50.43 ของเกษตรกรทั้งหมด ระบุว่าพันธุ์ข้าวมีราคาแพง เกินไป ส่วนสาเหตุอื่นมิใช่ ประเด็นหลักของปัญหานี้ (ดูตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ปัญหาของเกษตรกรด้านปัจจัยการผลิตก่อนเข้าร่วมโครงการ

ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. พันธุ์ข้าวมีราคาแพงเกินไป	58	50.43	57	49.57
2. พันธุ์ข้าวขาดมาตรฐาน เช่น ลักษณะพันธุ์ข้าวไม่ตรงตามพันธุ์ หรือเปอร์เซ็นต์งอกต่ำ	13	11.30	102	88.70
3. ระบบชลประทาน หรือน้ำมีไม่เพียงพอต่อการปลูก	16	13.91	99	86.09
4. ปุ๋ยและสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงที่ต้องการไม่มีจำหน่ายในท้องถิ่นและมีราคาแพงเกินไป	58	50.43	57	49.57
5. ปุ๋ย และสารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลง ขาดคุณภาพ เช่น ปลอม หมกอายุ หรือไม่ได้มาตรฐาน	15	13.04	100	86.96

4) ปัญหาด้านเงินทุน

สาเหตุของปัญหาด้านเงินทุนของเกษตรกรนั้น เกษตรกรจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 66.96 ระบุว่าเกิดจากสาเหตุการขอรับบริการสินเชื่อจากสถาบันการเงิน มีระเบียบและกฎเกณฑ์ที่ยู่ยาก จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 65.22 ของเกษตรกรทั้งหมด ระบุว่าเกิดจากแหล่งเงินทุนนอกระบบกำหนดอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ในขณะที่จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 47.83 ของเกษตรกรทั้งหมด ระบุว่าไม่มีเงินทุนในการทำงานไม่เพียงพอ ทั้งนี้เกษตรกรให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า การทำงานในบางปีราคาข้าวถูกเกินไปส่งผลให้เกษตรกร ขาดทุน ส่วนสาเหตุอื่นมีใช้ประเด็นหลักของปัญหานี้ (ดูตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ปัญหาของเกษตรกรด้านเงินทุน

ปัญหาด้านเงินทุน	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. มีเงินทุนในการทำนาไม่เพียงพอ	55	47.83	60	52.17
2. แหล่งเงินทุนนอกระบบตั้งอัตราดอกเบี้ยสูง	75	65.22	40	34.78
3. การขอรับบริการสินเชื่อจากสถาบันการเงินของรัฐ มีระเบียบและกฎเกณฑ์ที่ยุ่งยาก	77	66.96	38	33.04
4. สถาบันการเงินของรัฐกำหนดระยะเวลาชำระคืน เงินกู้สั้นเกินไป	28	24.35	87	75.65
5. เงินกู้จากสถาบันการเงินของรัฐ กำหนดอัตรา ดอกเบี้ยสูงเกินไป	21	18.26	94	81.74

5) ปัญหาด้านความรู้ และวิชาการ

สาเหตุของปัญหาด้านความรู้และวิชาการของเกษตรกรนั้น เกษตรกรจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 84.35 ของเกษตรกรทั้งหมด ระบุว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น ส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาในระบบการศึกษาเพิ่ม ส่วนสาเหตุอื่นมีใช่เป็นประเด็นหลักของปัญหา (ดูตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ปัญหาของเกษตรกรด้านความรู้และวิชาการ

ปัญหาด้านความรู้และวิชาการ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เกษตรกรส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น	97	84.35	18	15.65
2. ไม่มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมด้านเกษตรกรรม เพิ่มเติม	32	27.83	83	72.17
3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมาแนะนำความรู้เกษตรแผนใหม่ ได้ไม่ทั่วถึง	23	20.00	92	80.00
4. ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจังจากเจ้าหน้าที่ ส่งเสริม	31	26.96	84	73.04
5. ไม่สามารถค้นหาเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อการผลิต ให้ผลผลิตดีขึ้น	15	13.04	100	86.96

2) ความชัดเจนของโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

การพิจารณาและประเมินทางเลือกเพื่อจะเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรนั้น เกษตรกรจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 92.17 ของเกษตรกรทั้งหมด เห็นว่าพื้นที่เคยใช้ปลูกข้าวสามารถปรับเพื่อใช้สำหรับการปลูกพืชสวน คือ ลำไย ได้ จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 89.57 ของเกษตรกรทั้งหมด พิจารณาว่าโครงการที่จะเข้าร่วมนี้ได้รับการสนับสนุนจากราชการจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 86.09 ของเกษตรกรทั้งหมด พิจารณาเห็นว่า โครงการใหม่ที่จะเข้าร่วมโครงการนั้น มีวัตถุประสงค์ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไข นอกจากนี้เกษตรกรยังเห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้ความสนใจและเอาใจใส่ให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างสม่ำเสมอ เห็นว่าการเข้าร่วมโครงการใหม่จะช่วยแก้ไขปัญหาค่าที่เคยประสบก่อนหน้าให้หมดสิ้นไปได้ และเห็นว่าเกษตรกรซึ่งเป็นเพื่อนบ้านใกล้เคียงต่างพากันเข้าร่วมโครงการ (ดูตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 การพิจารณาประเมินทางเลือกด้านการเกษตรของเกษตรกร

ข้อพิจารณา	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. มีความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโครงการใหม่	99	86.09	16	13.91
2. พื้นที่ปลูกข้าว ท่านสามารถปรับใช้ปลูกพืชสวนได้	106	92.17	9	7.83
3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ความสนใจและเอาใจใส่ให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ	97	84.35	18	15.65
4. โครงการจะช่วยแก้ไขปัญหาค่าเดิมให้หมดไป	94	81.74	21	18.26
5. เป็นโครงการที่ทางราชการสนับสนุน	103	89.57	12	10.43
7. มีเพื่อนเกษตรกรร่วมโครงการจำนวนมาก	73	63.48	42	36.52
8. ความอ่อนไหวของตลาดเกษตรมีน้อยกว่าการปลูกข้าว	87	75.65	28	24.35

3) ความมั่นใจในโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

เกษตรกรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทุกรายเป็นผู้เข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรแล้วทั้งสิ้น ทั้งนี้เมื่อสอบถามความเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการเข้าร่วมโครงการเกษตรกรส่วนใหญ่มีเหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเรียงตามลำดับ 5 ลำดับ (ดูตารางที่ 26) ดังต่อไปนี้

1. เกษตรกรจำนวน 114 คน (ร้อยละ 99.1) ของเกษตรกรทั้งหมด มีเหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ คือราชการให้การช่วยเหลือและสนับสนุนด้านต้นทุนหรือกึ่งพันธุ์แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

2. เกษตรกรจำนวน 104 คน (ร้อยละ 90.4) ของเกษตรกรทั้งหมด มีเหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ คือพิจารณาแล้วว่าโครงการใหม่นี้เป็นทางเลือกที่สามารถให้ผลตอบแทนระยะยาวได้ดีกว่าและสูงกว่าการปลูกข้าวซึ่งเคยดำเนินอยู่ก่อนแล้ว

3. เกษตรกรจำนวน 104 คน (ร้อยละ 90.4) ของเกษตรกรทั้งหมด มีเหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ คือได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้เข้าใจถึงหลักเกณฑ์เงื่อนไข และรายละเอียดอื่น ๆ ของโครงการจนเป็นที่เข้าใจ

4. เกษตรกรจำนวน 98 คน (ร้อยละ 85.2) มีเหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ คือเห็นว่าผลผลิตลำไยในขณะนี้ มีความต้องการของตลาด ทั้งตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ จึงเชื่อว่าจะสามารถขายผลผลิตได้ราคาที่ดี

5. เกษตรกรจำนวน 96 คน (ร้อยละ 83.5) มีเหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ คือเห็นว่าลำไยเป็นพืชเศรษฐกิจของท้องถิ่น และเหตุผลดังกล่าวเป็นส่วนที่เท่ากับสาเหตุในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ คือ เห็นว่าผลผลิตลำไยมีแหล่งรับซื้อชัดเจน ตลอดจนมีผู้ซื้อมาติดต่อรับซื้อถึงสวน

ตารางที่ 26 เหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ ที่
- ราชการช่วยเหลือและสนับสนุนต้นหรือกิ่งพันธุ์	114	99.1	1
- เป็นทางเลือกที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่ากิจกรรมเดิม	104	90.4	2
- ได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	104	90.4	3
- ผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาดภายในและต่างประเทศ	98	85.2	4
- เพราะเป็นพืชเศรษฐกิจของท้องถิ่น	96	83.5	5
- มีแหล่งรับซื้อชัดเจน/ผู้ซื้อมาติดต่อรับซื้อถึงสวน	96	83.5	5
- สภาพพื้นที่ ที่ดินมีความเหมาะสม	94	81.7	7
- สถาบันการเงินของรัฐสนับสนุนด้านเงินทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และระยะเวลาชำระคืนเหมาะสม	90	78.3	8
- สามารถใช้แรงงานในครัวเรือนได้ โดยไม่จำเป็นต้องจ้างแรงงาน ภายนอก	90	78.3	8
- มีที่ดินเพียงพอสำหรับการปลูก	84	73.0	10
- กิจกรรมใหม่เป็นพืชเศรษฐกิจที่ได้รับการเอาใจใส่จากทางการ	77	67.0	11
- การปลูกพืชที่สามารถหาความรู้ และประสบการณ์ได้ไม่ยาก	76	66.1	12
- พืชในกิจกรรมใหม่ช่วยเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่ากิจกรรมเดิม	75	65.2	13
- การดูแลรักษาค่อนข้างง่ายกว่ากิจกรรมเดิม	72	62.6	14
- เป็นทางเลือกที่ให้ผลตอบแทนสูงสุดแล้ว	70	60.9	15
- กิจกรรมใหม่จะมีโรค แมลง หรือศัตรูพืชรบกวนน้อย	61	53.0	16
- บุคคลหรือสมาชิกภายในครัวเรือนสนับสนุนให้เข้าโครงการ	59	51.3	17
- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ข้อมูลข่าวสารด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ	49	42.6	18

หมายเหตุ - เกษตรกรรายหนึ่งอาจมีเหตุผลในการเลือกเข้าโครงการมากกว่า 1 เหตุผล

2.7 การประเมินผลหลังจากเข้าร่วมโครงการ

1) ปีที่เข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมากที่สุด คือปี 2539 จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาคือ เข้าร่วมโครงการปี 2537 จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 และเข้าร่วมโครงการในปี พ.ศ. 2538 จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 (ดูตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 ปีที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

ปี พ.ศ.	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2537	31	27.0
2538	29	25.2
2539	55	47.8
รวม	115	100.0

2) รายได้จากการปลูกกล้วย

เกษตรกรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 54.8 ปัจจุบันมีรายได้จากผลผลิตกล้วยซึ่งเป็นพืชในโครงการแล้ว ในขณะที่จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 45.2 ยังไม่มีรายได้จากผลผลิตพืชในโครงการ (ดูตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 รายได้จากพืชที่ปลูกในโครงการ

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีรายได้	63	54.8
ยังไม่มีรายได้	52	45.2
รวม	115	100.0

3) รายได้จากการขายผลผลิตเกษตร

เกษตรกรที่ใช้ในการศึกษา จำนวนเกษตรกรทั้งสิ้น 63 คน มีรายได้จากผลผลิตของพืชในโครงการแล้ว ในจำนวนดังกล่าว พบว่า จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 69.8 มีรายได้ไม่เกิน 25,000 บาทต่อปีในขณะที่จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 มีรายได้ตั้งแต่ 25,001 บาทขึ้นไปต่อปี หรือมีรายได้จากผลผลิตกล้วยซึ่งเป็นพืชในโครงการ ตั้งแต่ 5,000 บาทต่อปี สูงสุด 110,000 บาทต่อปี มีรายได้จากผลผลิตกล้วยซึ่งเป็นพืชในโครงการเฉลี่ย 23,288.52 บาทต่อปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 20,392.25 (ดูตารางที่ 29) จากราคา ผลผลิตที่เกษตรกรจำหน่ายได้ เกษตรกรทุกรายมีความพอใจในรายได้ที่รับ

อย่างไรก็ตาม การนำผลผลิตไปจำหน่ายของเกษตรกรนั้น พบว่ามีแหล่งจำหน่ายหลักจำนวน 2 แหล่งด้วยกัน แหล่งแรกคือ บริษัทรับซื้อผลผลิตการเกษตร ซึ่งเกษตรกร จะได้ราคาผลผลิตระหว่างกิโลกรัมละ 25 - 30 บาท หรือเฉลี่ยกิโลกรัมละ 29.73 บาท แหล่งที่สองคือ การนำไปวางจำหน่ายเองหรือขายให้แก่ผู้มารับซื้อตามสวน ได้ราคาผลผลิตระหว่างกิโลกรัมละ 25-40 บาท หรือเฉลี่ยกิโลกรัมละ 33.07 บาท

ตารางที่ 29 รายได้จากการขายผลผลิตการเกษตร

รายได้ (บาท/ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 25,000	44	69.8
ตั้งแต่ 25,001 บาทขึ้นไป	19	30.2
รวม	63	100.0

จำนวนรายได้เฉลี่ย 23,288.52 บาทต่อปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 20,392.25
 จำนวนรายได้ต่ำสุด 5,000 บาทต่อปี จำนวนรายได้สูงสุด 110,000 บาทต่อปี

4) ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้มีรายได้จากการขายผลผลิต และโครงการ

จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ปรากฏว่าเกษตรกรทุกราย คือ 115 ราย มีความพอใจกับการเข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ทั้งนี้ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าสามารถแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรที่เคยได้ประสบก่อนหน้านี้นอกจากนี้โครงการดังกล่าวยังได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากทางราชการ ด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี เหตุผลดังกล่าวจึงสร้างความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

1. ปัญหาด้านการผลิต เกษตรกรจำนวน 55 คน (ร้อยละ 47.8) ของเกษตรกรทั้งหมดประสบปัญหาปัจจัยด้านการผลิต เช่น ดินในพื้นที่อำเภอสารภีจะมีดินแข็งเนื่องจากเกษตรกรทำนาเป็นเวลานานมีการใช้ปุ๋ยเคมี และเครื่องจักรกลมากและบางปีมีน้ำท่วมพื้นที่ น้ำได้ดินลึกมาก ทำให้น้ำขุ่นเป็นช่วงๆ และมีโรคแมลงรบกวน จึงไม่เหมาะสมที่จะทำนาอีกต่อไป

2. ปัญหาด้านการตลาด เกษตรกรจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 ของเกษตรกรทั้งหมด ประสบปัญหาด้านการตลาด ปัญหาดังกล่าวประกอบด้วยราคาผลผลิตในปัจจุบันยังไม่ค่อยแน่นอน ทั้งนี้เนื่องมาจากผลผลิตของลำไยที่มีค่อนข้างมาก ทำให้พ่อค้าคนกลางสามารถกดราคาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เกษตรกรต้องการให้ โครงการจัดทำประกันราคา หรือหาแนวทางเพื่อช่วยเหลือให้เกษตรกรสามารถแปรรูปลำไย เช่น แปรรูปเพื่อการส่งออก ทำเอาบดลำไย น้ำลำไย หรือสินค้าอื่น ๆ ที่ทำจากผลผลิตลำไย

3. ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต เกษตรกรจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 ของเกษตรกรทั้งหมด ประสบปัญหาด้านปัจจัยการผลิต ปัญหาดังกล่าวประกอบด้วย การขนย้ายกิ่งพันธุ์ทำให้เกิดความบอบช้ำ กิ่งพันธุ์ไม่ได้ขนาดและการจัดส่งให้เกษตรกรไม่ตรงเวลา และปุ๋ยหรือสาร

เคมีมีราคาค่อนข้างแพง วิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เกษตรกรต้องการให้ทางราชการมาควบคุมดูแลปัญหาทั้งหมดนั้นให้หมดสิ้นไป เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกร หรือบางกรณีเช่น กิ่งพันธุ์ลำไย หากทางราชการไม่สามารถดำเนินการได้ อาจแนะนำให้เกษตรกรเป็นผู้จัดหาหรือจัดซื้อเองได้

4. ปัญหาด้านเงินทุน เกษตรกรจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 ของเกษตรกรทั้งหมด ประสบปัญหาด้านเงินทุน ปัญหาดังกล่าวประกอบด้วย การขาดเงินหมุนเวียน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์จ่ายเงินกู้ให้ค่อนข้างล่าช้า อีกทั้งยังมีขั้นตอนในการดำเนินการให้กู้มาก ตลอดจนใช้บุคคลช่วยค้ำประกันเงินกู้หลายคน ปัญหาดังกล่าวเกษตรกรต้องการให้ทางราชการช่วยแก้ไขด้านระยะเวลาการดำเนินการปล่อยกู้ของธนาคารเพราะเกษตรกรต้องการเงินมาใช้หมุนเวียนในการดำเนินการเกษตรให้รวดเร็วกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

5. ปัญหาด้านความรู้และวิชาการเกษตร จำนวน 36 คน (ร้อยละ 31.3) ของเกษตรกรทั้งหมดประสบปัญหาด้านความรู้และวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย การได้รับข่าวสารใหม่ๆ ค่อนข้างช้า และขาดความรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตลำไย ปัญหาดังกล่าวเกษตรกรต้องการให้ทางราชการจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมความรู้ความชำนาญด้านการแปรรูป การจัดทำแปลงสาธิต ให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไปให้คำแนะนำแก่เกษตรกรเพิ่มขึ้น และแนะนำให้เกษตรกรใช้สารเคมีต่าง ๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตให้ถูกวิธี

ตารางที่ 30 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกร

ปัจจัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านการผลิต	55	47.8
ด้านการตลาด	28	24.3
ด้านปัจจัยการผลิต	57	49.6
ด้านเงินทุน	20	17.4
ด้านความรู้และวิชาการเกษตร	36	31.3

หมายเหตุ เกษตรกรรายหนึ่งอาจมีปัจจัยในการตัดสินใจมากกว่า 1 ปัจจัย